

09.05.2021

TEMAT: Romantyzm kontra pozytywizm.

Proszę przypomnieć sobie hasła romantyzmu:

Romantyzm

- filozofia uczucia, duszy, wiary
- intuicjonizm i spirytualizm
- „mierz siły na zamiary” – potęgą wiary
- idea walki, spisku
- fantastyka, ludowość
- ekspresywność, dysharmonia, fantazja, wyobraźnia
- profetyzm, kult jednostki
- mistycyzm, Bóg
- dominacja poezji, dramat romantyczny, ballada, poemat dygresyjny
- panteizm przyrody.

Pozytywizm (hasła te szczegółowo omówimy na kolejnych zajęciach)

- filozofia wiedzy, doświadczenia, badań
- scjentyzm, utylitaryzm
- praktycyzm i rozsądek w podejmowaniu zamierzeń
- idea pracy, ziemi; nauka, klasyczne wzorce
- mimetyzm, naśladowanie rzeczywistości
- realizm (powieść lustrem świata)
- reformy, uzdrawianie społeczeństwa, organicyzm.

Kiedy w 1871 roku Aleksander Świętochowski na łamach „Przeglądu Tygodniowego” opublikował artykuł „My i Wy” w którym wyłożył program polskiego pozytywizmu, doszło do sporu między zwolennikami nowych prądów („Młodymi”), a konserwatystami, popierającymi idee romantyzmu („Starymi”). Konserwatyści zarzucali pozytywistom brak patriotyzmu i osłabianie ducha narodowego przez odrzucenie walki zbrojnej. Z kolei „Młodzi” uważali, że powstanie w tych warunkach nie ma szans powodzenia i że najpierw należy wzmocnić społeczeństwo poprzez podniesienie poziomu jego życia. Swoje poglądy opierali na trzech prądach filozoficznych – scjentyzmie, ewolucjonizmie i utyliitaryzmie.

Zapraszam do obejrzenia krótkiej prezentacji dotyczącej kolejnej epoki – pozytywizmu:

[\(1\) Pozytywizm - Powtórzenie, Matura, Egzamin, Sprawdzian, Kartkówka - YouTube](#)

Na rozwój polskiego pozytywizmu miały wpływ m.in.:

- ♣ rozczarowanie ideami romantycznymi w wyniku klęski powstania styczniowego,
- ♣ przemiany społeczne (np. likwidacja feudalizmu w wyniku reformy uwłaszczeniowej, rozwój miast).

Pozytywiści mieli na celu przygotowanie społeczeństwa do życia w tej nowej sytuacji społecznej i politycznej. Etos walki zastąpiono etosem pracy

Elementy wspólne dla obu epok:

- Ideał patriotyzmu – choć inaczej realizowany. Odrzucając metodę walki zbrojnej, składali hołd powstaniom i ich bohaterom (Prus, Orzeszkowa, Sienkiewicz).
- Umiłowanie piękna natury, litewskiego i polskiego pejzażu, motyw polskiego dworku szlacheckiego.
- Sentymentalne spojrzenie na romantyzm (Henryk Sienkiewicz).
- Szacunek dla romantycznych wieszczów, zwłaszcza dla Adama Mickiewicza.